

El foc: L'ENEMIC DEL BOSC?

“Mare de Déu, quina pregunta més tonta! Oi tant que el foc és l'enemic del bosc! O no moren plantes i multitud d'animals que no poden fugir de les flames? Que hi ha alguna cosa més trista que veure com tot un bosc cau a les mans d'un foc que sembla que no s'aturi per res?...” De ben segur que aquestes línies les signariem tots plegats (i jo dels primers), però avui tinc ganes de tocar el voraviu i, per dir-ho d'alguna manera, polemitzaré una mica.

El fet és que acabo de finalitzar un curs sobre com el foc afecta l'ecosistema mediterrani i com es recupera la flora i la fauna després del seu pas, i m'he sorprès molt del que he après i, sobretot, del que he pogut comprovar en la sortida pràctica del curs que vam anar a fer al Cap de Creus, que com deveu recordar es va cremar (una part d'ell) a principis d'agost del propassat any 2000.

Resumint-ho tot plegat, podem dir que els boscos del nostre país, en un principi, estan preparats per sobreviure al foc; d'aquesta manera, per exemple, les alzines sureres presenten una coberta de suro que no és res més que una protecció davant l'acció abrasiva del foc. D'altres plantes necessiten el pas del foc perquè l'augment

de temperatura que comporta fa que les seves llavors, que estan enterrades de diversos anys enrere, s'obrin i puguin germinar; també hi ha plantes que, encara que semblin que han quedat més que socarrimades, rebroten tot seguit per aprofitar que els arbres que els hi feien ombra (pins o similars) ja no hi són i per tant es poden quedar amb tota la llum que vulguin...

D'aquesta manera, vaig tenir l'oportunitat de veure, a Vilajuïga (un dels pobles més afectats pel foc), que malgrat tot just han passat set mesos de l'arribada de les flames al bosc les alzines sureres ja estan ben rebrotades (només el suro resta de color negre), que centenars de petites estepes han sorgit des del terra entapissant el terreny, que els brucs ja comencen a treure poncelles després d'haver rebrotat d'igual manera que fa la ginesta, i que tot el que no està cobert per aquestes plantes i similars

ho està per desenes i desenes d'espècies diferents d'herbes que aprofiten un sol que ben aviat li taparan aquelles plantes més vigoroses... I és clar, si hi ha plantes també trobarem els animals que les aprofiten (a tall d'exemple dir-vos que en tres minuts d'atenció vam poder identificar fins a 7 cants d'espècies d'ocells diferents).

A més de veure zones cremades recuperades, vam poder fixar-nos com allà on els bosc o bé era cuidat o bé havia estat substituït per vinyes, oliveres... el foc havia passat de llarg (no tenia prou combustible per cremar). És evident que no es proposa canviar, per exemple, totes les Gavarres per oliveres o vinyes o que “s'estassi” tot el sotabosc com si fos un jardí particular, però creiem que sí que es podria gestionar el territori de manera que enlloc de fer tallafocs de 10 metres d'amplada (una distància que una pinya cremada que “exploti” la supera perfectament) es fessin petites zones amb conreus d'aquests tradicionals

per evitar la ràpida extensió del foc i, a més a més, treure'n un petit benefici (si algú s'anima m'ofereixo per comprar-li la primera ampolla de vi de la collita). Amb això no vull dir (que quedi clar!) que no passa res si un bosc es crema; ans el contrari, només he posat un exemple que il·lustra com n'és d'intel·ligent la natura (molt més, per



descomptat, que l'espècie que “domina” el planeta, o sigui, nosaltres); mentre l'home es gasta milions i milions de pessetes per apagar el foc lluitant d'una manera infructuosa contra ell, la natura es sobreposa al seu efecte i fa un punt i seguit en la seva evolució (de fet, li serveix per autonetejar-se de tant en tant).

I respecte això de tenir els boscos nets, no pagaríeu el bistec de vedella una mica més car si sabéssiu que l'animaló s'ha estat alimentant en el bosc (netejan-lo de combustible, a més a més) que no pas de pinsos i farines que les tornen “boges”? ■

PD: Aquesta idea, tan enginyosa com factible, no és meva (què més voldria!) sinó del professor que ens ha fet el curs, que per alguna cosa porta 15 anys estudiant el foc.